

VẬN DỤNG GIÁ TRỊ LUẬT TỤC DÂN TỘC THÁI TRONG GIẢNG DẠY PHÁP LUẬT TẠI TRƯỜNG CAO ĐẲNG SƠN LA

Vì Thị Phương Thảo
Trường Cao đẳng Sơn La

Tóm tắt: Trong bối cảnh đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo hiện nay, việc gắn giáo dục pháp luật với đặc trưng văn hóa vùng miền và tri thức bản địa có ý nghĩa quan trọng trong nâng cao hiệu quả dạy học. Đối với tỉnh Sơn La, nơi cộng đồng dân tộc Thái chiếm tỷ lệ lớn trong cơ cấu dân cư, luật tục dân tộc Thái không chỉ là hệ thống quy tắc điều chỉnh đời sống cộng đồng mà còn chứa đựng nhiều giá trị nhân văn, giáo dục và pháp lý sâu sắc. Những quy định về bảo vệ danh dự, nhân phẩm, duy trì trật tự cộng đồng, giải quyết tranh chấp, giữ gìn đạo đức gia đình và ý thức trách nhiệm xã hội trong luật tục dân tộc Thái có nhiều điểm tương đồng với các chuẩn mực pháp luật hiện đại. Bài viết phân tích cơ sở lý luận và thực tiễn của việc vận dụng giá trị luật tục dân tộc Thái trong giảng dạy pháp luật tại Trường Cao đẳng Sơn La; đồng thời đề xuất một số giải pháp nhằm tích hợp tri thức luật tục vào nội dung, phương pháp và hoạt động giáo dục pháp luật theo hướng phát huy tính chủ động, gắn lý luận với thực tiễn và nâng cao ý thức chấp hành pháp luật cho học sinh, sinh viên.

Từ khóa: Luật tục dân tộc Thái; giáo dục pháp luật; Trường Cao đẳng Sơn La; văn hóa dân tộc; tri thức bản địa.

APPLICATION OF THAI CUSTOMARY LAW VALUES IN LEGAL EDUCATION AT SON LA COLLEGE

Abstract: In the context of the current fundamental and comprehensive reform of education and training, integrating legal education with regional cultural characteristics and indigenous knowledge plays an important role in improving teaching effectiveness. In Son La province, where the Thai ethnic community accounts for a large proportion of the population structure, Thai customary law is not only a system of rules governing community life but also embodies profound humanistic, educational, and legal values. Regulations concerning the protection of honor and dignity, maintenance of community order, dispute settlement, preservation of family ethics, and social responsibility in Thai customary law share many similarities with modern legal standards. This article analyzes the theoretical and practical foundations for applying the values of Thai customary law in legal education at Son La College, while also proposing several solutions to integrate customary legal knowledge into the content, methods, and activities of legal education in a way that promotes learner initiative, connects theory with practice, and enhances students' awareness of legal compliance.

Keywords: Thai customary law; legal education; Son La College; ethnic culture; indigenous knowledge.

Nhận bài: 18/04/2026

Phản biện: 19/05/2026

Duyệt đăng: 24/05/2026

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Giáo dục pháp luật trong các cơ sở giáo dục nghề nghiệp hiện nay không chỉ hướng tới việc trang bị tri thức pháp lý mà còn góp phần hình thành ý thức công dân, chuẩn mực hành vi và năng lực ứng xử pháp luật cho người học. Trong bối cảnh xây dựng Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam, yêu cầu đổi mới nội dung và phương pháp giáo dục pháp luật theo hướng gắn với thực tiễn đời sống xã hội, đặc điểm văn hóa vùng miền và đối tượng người học ngày càng trở nên cần thiết.

Sơn La là tỉnh miền núi Tây Bắc có cơ cấu dân cư đa dân tộc, trong đó dân tộc Thái chiếm tỷ lệ lớn. Trải qua quá trình lịch sử lâu dài, cộng đồng người Thái đã hình thành hệ thống luật tục nhằm điều chỉnh các quan hệ xã hội trong cộng đồng bản mường. Luật tục dân tộc Thái chứa đựng nhiều giá trị tiến bộ về giữ gìn trật tự xã hội, bảo vệ danh dự, nhân phẩm con người, đề cao tinh thần đoàn

kết cộng đồng, giáo dục đạo đức và ý thức trách nhiệm xã hội. Nhiều quy định trong luật tục thể hiện tư tưởng hướng thiện, lấy hòa giải làm trọng, đồng thời đề cao tính răn đe và trách nhiệm của cá nhân đối với cộng đồng.

Trong điều kiện hiện nay, việc khai thác các giá trị tích cực của luật tục dân tộc Thái để hỗ trợ hoạt động giáo dục pháp luật có ý nghĩa quan trọng, đặc biệt đối với các cơ sở giáo dục nghề nghiệp trên địa bàn tỉnh Sơn La. Trường Cao đẳng Sơn La có số lượng lớn học sinh, sinh viên là người dân tộc thiểu số, trong đó nhiều em chịu ảnh hưởng sâu sắc của văn hóa truyền thống cộng đồng. Do đó, việc vận dụng giá trị luật tục dân tộc Thái vào giảng dạy pháp luật không chỉ giúp bài giảng trở nên gần gũi, sinh động mà còn tạo điều kiện để người học nhận thức rõ mối liên hệ giữa pháp luật nhà nước với các giá trị văn hóa truyền thống của dân tộc mình.

II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1. Giá trị của luật tục dân tộc Thái trong đời sống xã hội

Luật tục dân tộc Thái là hệ thống các quy tắc xử sự được hình thành và lưu truyền trong cộng đồng nhằm điều chỉnh các quan hệ xã hội tại bản Mường. Về bản chất, luật tục là hình thức phát triển cao của phong tục, tập quán, phản ánh nhận thức, kinh nghiệm quản lý cộng đồng và các chuẩn mực đạo đức xã hội của người Thái. Các tư liệu nghiên cứu cho thấy luật tục dân tộc Thái ở Sơn La đã được văn bản hóa tương đối sớm thông qua các bản chép tay bằng chữ Thái cổ. Nhiều văn bản như “Lệ luật người Thái Đen ở Thuận Châu”, “Luật lệ bản mường” ở Mai Sơn hay “Tục lệ cưới xin của người Thái ở Tây Bắc Việt Nam” phản ánh khá đầy đủ hệ thống quy định điều chỉnh đời sống cộng đồng. Trong đó, luật tục không chỉ quy định về tổ chức xã hội mà còn đề cập đến các hành vi xâm phạm sức khỏe, danh dự, nhân phẩm, tài sản và trật tự cộng đồng.

Một trong những giá trị nổi bật của luật tục dân tộc Thái là tinh thần đề cao trách nhiệm cộng đồng và giữ gìn sự hài hòa trong quan hệ xã hội. Đối với hành vi đánh người, luật tục quy định rất cụ thể về trách nhiệm bồi thường và phạt vạ đối với từng đối tượng bị xâm hại như người bề trên, ông bà, cha mẹ hay người dưới. Điều này cho thấy luật tục không chỉ bảo vệ sức khỏe con người mà còn đề cao trật tự gia đình và đạo lý xã hội. Bên cạnh đó, luật tục Thái đặc biệt coi trọng danh dự và nhân phẩm con người. Những hành vi xúc phạm, chửi bới, vu oan, giá họa đều bị xử phạt nghiêm khắc. Nhiều quy định thể hiện rõ yêu cầu giữ gìn chuẩn mực giao tiếp, ứng xử văn hóa trong cộng đồng. Đây là những giá trị có ý nghĩa giáo dục sâu sắc đối với thế hệ trẻ hiện nay, nhất là trong bối cảnh mạng xã hội phát triển mạnh, nhiều hành vi xúc phạm danh dự, nhân phẩm hoặc lan truyền thông tin sai lệch đang có xu hướng gia tăng.

Ngoài ra, luật tục dân tộc Thái còn đề cao tinh thần hòa giải và giáo dục con người bằng dư luận cộng đồng. Trong nhiều trường hợp, việc xử lý vi phạm không chỉ nhằm trừng phạt mà còn hướng tới khôi phục quan hệ xã hội, bảo đảm sự đoàn kết trong bản Mường. Đây là điểm tương đồng với chủ trương hiện nay về phát huy vai trò hòa giải ở cơ sở và xây dựng đời sống văn hóa cộng đồng.

2.2. Ý nghĩa của việc vận dụng luật tục dân tộc Thái trong giảng dạy pháp luật tại Trường Cao đẳng Sơn La

Việc vận dụng giá trị luật tục dân tộc Thái trong giảng dạy pháp luật tại Trường Cao đẳng Sơn La có ý nghĩa cả về phương diện giáo dục, văn hóa và xã hội.

Thứ nhất, góp phần nâng cao tính thực tiễn và tính gần gũi của bài giảng pháp luật. Trong thực tế, nhiều học sinh, sinh viên còn có tâm lý cho rằng pháp luật là hệ thống quy định khô khan, khó tiếp cận. Khi giảng viên liên hệ các quy định của pháp luật hiện hành với những quy tắc ứng xử quen thuộc trong luật tục dân tộc Thái, người học sẽ dễ dàng tiếp nhận kiến thức hơn. Việc so sánh giữa quy định của luật tục với các quy định của Bộ luật Hình sự, Luật Hôn nhân và Gia đình hoặc Luật Hòa giải ở cơ sở, Luật Bảo vệ môi trường giúp người học thấy được sự kế thừa và phát triển của pháp luật hiện đại từ các giá trị văn hóa truyền thống.

Thứ hai, góp phần giáo dục ý thức tôn trọng pháp luật gắn với bản sắc văn hóa dân tộc. Đối với học sinh, sinh viên dân tộc Thái, luật tục là một bộ phận của đời sống văn hóa cộng đồng. Việc đưa các giá trị tích cực của luật tục vào giảng dạy sẽ giúp người học nhận thức rõ ràng việc tuân thủ pháp luật không tách rời các chuẩn mực đạo đức và truyền thống văn hóa dân tộc. Qua đó, giáo dục pháp luật không chỉ dừng ở truyền đạt kiến thức mà còn góp phần hình thành thái độ, niềm tin và hành vi ứng xử phù hợp.

Thứ ba, góp phần bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa truyền thống dân tộc Thái. Trong bối cảnh toàn cầu hóa và tác động mạnh mẽ của kinh tế thị trường, nhiều giá trị văn hóa truyền thống đang đứng trước nguy cơ mai một. Việc vận dụng luật tục dân tộc Thái trong hoạt động giảng dạy giúp học sinh, sinh viên hiểu rõ hơn về bản sắc văn hóa dân tộc mình, từ đó nâng cao ý thức gìn giữ và phát huy các giá trị truyền thống tốt đẹp.

Thứ tư, góp phần nâng cao hiệu quả giáo dục đạo đức và kỹ năng xã hội cho người học. Các quy định trong luật tục dân tộc Thái thường gắn với các chuẩn mực ứng xử cụ thể như tôn trọng người già, đoàn kết cộng đồng, giữ gìn lời nói, giải quyết mâu thuẫn bằng hòa giải. Đây đều là những nội dung có giá trị trong giáo dục đạo đức, kỹ năng giao tiếp và văn hóa ứng xử cho học sinh, sinh viên hiện nay.

2.3. Một số giải pháp vận dụng giá trị luật tục dân tộc Thái trong giảng dạy pháp luật tại Trường Cao đẳng Sơn La

Một là, tích hợp nội dung luật tục dân tộc Thái vào các chuyên đề giảng dạy pháp luật. Trong quá trình giảng dạy các học phần liên quan đến pháp luật đại cương, pháp luật về dân sự, hôn nhân và gia đình hoặc luật hình sự,.. giảng viên cần chủ động lồng ghép các nội dung liên quan đến luật tục dân tộc Thái. Việc tích hợp có thể thực hiện thông qua các tình huống so sánh giữa luật tục và pháp luật hiện hành, từ đó giúp người học nhận

diện những giá trị tiên bộ và những nội dung không còn phù hợp.

Ví dụ, khi giảng dạy về quyền bất khả xâm phạm về thân thể, giảng viên có thể liên hệ các quy định trong luật tục Thái về xử phạt hành vi đánh người. Khi giảng dạy về danh dự, nhân phẩm và quyền nhân thân, có thể liên hệ các quy định xử phạt hành vi chửi bới, vu khống trong luật tục để làm rõ ý nghĩa của việc bảo vệ nhân phẩm con người trong đời sống xã hội.

Hai là, đổi mới phương pháp giảng dạy theo hướng phát huy tính chủ động của người học. Giảng viên cần tăng cường sử dụng các phương pháp dạy học tích cực như thảo luận nhóm, xử lý tình huống, mô phỏng phiên hòa giải cộng đồng hoặc xây dựng các dự án học tập liên quan đến luật tục dân tộc Thái. Việc tổ chức cho học sinh, sinh viên tìm hiểu, sưu tầm và phân tích các câu chuyện, tình huống trong đời sống cộng đồng sẽ giúp người học hiểu sâu sắc hơn về mối quan hệ giữa pháp luật và văn hóa. Bên cạnh đó, có thể ứng dụng công nghệ số để xây dựng học liệu điện tử, video tư liệu hoặc ngân hàng tình huống pháp lý gắn với văn hóa dân tộc Thái. Điều này không chỉ tăng tính hấp dẫn của bài giảng mà còn phù hợp với xu hướng chuyển đổi số trong giáo dục hiện nay.

Ba là, tăng cường phối hợp giữa nhà trường với cộng đồng địa phương. Nhà trường cần phối hợp với các cơ quan văn hóa, chính quyền địa phương, nghệ nhân dân gian và người có uy tín trong cộng đồng dân tộc Thái để tổ chức các hoạt động ngoại khóa, tọa đàm hoặc chuyên đề về luật tục và văn hóa pháp lý truyền thống. Thông qua các hoạt động trải nghiệm thực tế tại cộng đồng, học sinh, sinh viên sẽ có điều kiện tiếp cận trực tiếp với các giá trị văn hóa truyền thống, từ đó nâng cao nhận thức và ý thức trách nhiệm trong việc bảo tồn,

phát huy các giá trị tích cực của luật tục.

Bốn là, nâng cao năng lực nghiên cứu và hiểu biết văn hóa dân tộc cho đội ngũ giảng viên. Để vận dụng hiệu quả luật tục dân tộc Thái trong giảng dạy pháp luật, giảng viên cần có hiểu biết nhất định về văn hóa, phong tục và đời sống cộng đồng người Thái. Vì vậy, nhà trường cần tạo điều kiện cho giảng viên tham gia các hoạt động nghiên cứu khoa học, tập huấn hoặc khảo sát thực tế liên quan đến văn hóa dân tộc và tri thức bản địa. Đồng thời, cần xây dựng hệ thống tài liệu tham khảo về luật tục dân tộc Thái phục vụ hoạt động giảng dạy và nghiên cứu. Đây là cơ sở quan trọng để bảo đảm tính khoa học, tính chính xác và tính giáo dục trong quá trình vận dụng.

III. KẾT LUẬN

Luật tục dân tộc Thái là bộ phận quan trọng của di sản văn hóa truyền thống vùng Tây Bắc, chứa đựng nhiều giá trị nhân văn, giáo dục và pháp lý sâu sắc. Những quy định về bảo vệ danh dự, nhân phẩm, duy trì trật tự cộng đồng, đề cao trách nhiệm xã hội và tinh thần hòa giải trong luật tục có nhiều điểm phù hợp với yêu cầu xây dựng đời sống văn hóa và Nhà nước pháp quyền hiện nay. Việc vận dụng giá trị luật tục dân tộc Thái trong giảng dạy pháp luật tại Trường Cao đẳng Sơn La không chỉ góp phần nâng cao hiệu quả giáo dục pháp luật mà còn tạo điều kiện gắn kết tri thức pháp lý với bản sắc văn hóa dân tộc. Đây đồng thời là giải pháp quan trọng nhằm phát huy tính chủ động của người học, giáo dục ý thức chấp hành pháp luật và bồi dưỡng trách nhiệm giữ gìn, phát huy giá trị văn hóa truyền thống trong thế hệ trẻ. Trong thời gian tới, để việc vận dụng luật tục dân tộc Thái đạt hiệu quả cao hơn, cần tiếp tục nghiên cứu, hệ thống hóa các giá trị tích cực của luật tục; đồng thời đẩy mạnh đổi mới phương pháp giảng dạy, tăng cường ứng dụng công nghệ

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- Bộ Tư pháp - Viện Khoa học pháp lý (2006), *Từ điển Luật học*, Nxb Tư pháp, Hà Nội.
 Ngô Đức Thịnh, Cẩm Trọng (1999, 2003), *Luật tục Thái ở Việt Nam*, Nxb Văn hóa dân tộc, Hà Nội.
 Quốc hội nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam (2015), *Bộ luật Hình sự*, Hà Nội.
 Hà Ngọc Hòa (2020), *Kế thừa và phát huy giá trị của luật tục trong xây dựng hương ước, quy ước ở tỉnh Sơn La*, Kỷ yếu Hội thảo khoa học quốc gia: Quản lý tài nguyên, môi trường và phát triển bền vững vùng Tây Bắc, Việt Nam.
 Lò Thị Thu Hoa (2026), *Ứng dụng trí tuệ nhân tạo trong giáo dục pháp luật cho học sinh, sinh viên các trường cao đẳng theo định hướng phát triển năng lực người học*, Tạp chí Tâm lý - Giáo dục, số chuyên đề tháng 05/2026.